

Znáte to. Najdete ve skříni zaprášené CD, flešku, v mém případě soubor z roku raz dva s názvem zaloha_disketa.zip. Psal se rok 1998 a já psal studentský příspěvek na Techfilm...

Seděl jsem za stolem s podepřenou hlavou a přemýšlel, o čem mám psát. Jak si představuji komunikaci? Tak si to představte – krásná černá asfaltka bez děr, po které si to svištíte stopadesátkou ve svém novém Ferrari, přitom si povídáte se svůdnou stopařkou sedící vedle vás a nebe je bez mraků...

Jenže to asi není ta pravá komunikace, o které bych měl psát, uvědomil jsem si. A tak jsem nahlédl do poznámek z Managementu a pak se skvěle pobavil s knížkou Jiřího Mareše a J. Křivohlavého – Komunikace ve škole. Hned mi bylo jasné, o čem bude tento příspěvek. Takže pozor, utište se, hodina komunikace právě začíná...



Zasedací pořádek

Zase pozdě, povzdechla si učitelka Rychecká při pohledu na školní hodiny a vzala za kliku. „Dobrý den,“ pozdravila osazenstvo s příchodem do třídy. Studenti pozvolna vstávali, jako by se právě vzpamatovali z účinků uspávacího plynu a místností se ozývalo skřípání židlí. „Dobřej,“ ozvalo se ze zadní lavice. Učitelka pohledem našla autora. „Pozdrav pánbůh, pantáto Čapku!“ reagovala na nevhodný pozdrav a pokračovala dál ke katedře. Třída se náramně bavila. „Tak to by snad stačilo,“ přerušila chichotání Rychecká, jakmile zapsala do třídní knihy. „Je čas se společně pomodlit. Každý z vás za to, abych právě jeho nevytasila, a já za to, aby ten, jehož modlitby nebudou vyslyšeny, něco věděl. K tabuli půjde se sešitem Vobořil.“ Studenti, jejichž tváře už začali nabírat podivnou barvu díky zadržování dechu, s úlevou vypustily vzduch z plic a jmenovaný nešťastník se dostavil na místo výkonu trestu. Rychecká pak otevřela jeho sešit a hned jí bylo jasné, jakou otázku má položit. „Jak tak koukám, vaším oblíbeným tématem je komunikace, že?“ zašklebila se a předložila Vobořilovi nalezený list, zřejmě omylem vložený v jeho poznámkách.

*Připojen k internetu,
ruce na klávesnici,
s podporou správce sítě
surfují po vesnici.*

Krásný, báječný internet.

S úsměvem prohlížím si
obrázky v databázi –
chlapi jak pijou pivo,
ženský jak mrkev sází.

Krásný, báječný internet.

Skvělou fotografii
nabízím v GIF formátu –
souseda držícího
si svou zlomenou hnátu.

Krásný, báječný internet.

Trávník zeje prázdnotou,
jen v klubovně se svítí,
radši místo tréninků
Dooma hrajem po síti.

Krásný, báječný internet.

Diktáty o češtině
píšu v Ha-te-em-elku,
jsem jistej si, že jednou
trefí šlak učitelku.

Krásný, báječný internet.

Že náš doktor je sprosták
starosta se mejlí,
neví, že já posílám
ty anonymní maily.

Krásný, báječný internet.

Tak spojen jsem se světem
vousy na klávesnici,
den po dni brouzdám sítí
jsem z toho na palici.

Krásný, báječný internet.

„Zajímavá tvorba,“ ohodnotila Rychecká dílo. „Tak nám tedy něco řekněte o komunikaci a komunikačním procesu. Ostatně toto téma jsme probírali minule, takže si to jistě pamatujete.“ – „No, komunikace,“ začal Vobořil, „je výměna informací, nálad, pocitů a postojů pomocí řeči.“ – „Obecně pomocí znaků nebo celého znakového systému,“ poopravila jej Rychta, jak se jí po škole říkalo. „A jaké jsou druhy komunikace?“ To už Vobořil nevěděl a tak nasměroval svůj pohled na spolehlivou nápovědu Chvalovskou, zaujímavější pozici v první linii. „Ještě než začnete,“ promluvila opět Rychecká, „zavřete prosím vás, Nováku, okno, jinak se mi z toho zvuku sbíječky tam venku rozskočí hlava.“ A aniž by zaslechla Novákovo „do pytle“, když okno zavíral, obrátila se zpět na mučedníka Vobořila. Ten se právě pokoušel o rekonstrukci nápovědy. „Komunikace může být vertikální a horizontální,“ prohlásil. – „Snad verbální a nonverbální, ne?“ reagovala učitelka. „I když je pravda,“ přiznala, „že to vaše dělení se někdy používá z hlediska struktury organizace, ale to jsme ani neprobírali. Jaké jsou rozdíly mezi řečí a psaným projevem?“ pokračovala v palbě. „Rozdíl je v tom,“ chytil se Vobořil, „že psaný projev nevystihuje intenzitu hlasového projevu, tónovou výšku a barvu hlasu, rychlost a délku projevu a přestávky v projevu.“ – „Dobře, stačí,“ přerušila ho Rychecká, ale větu nedokončila, neboť do třídy bez varování vtrhli ředitel-neurotik Brousek a jeho lehce zmáčený zástupce Sekeráš, jinak dvojka zvaná „ostří hoši“.

Jejich příchod byl tak nenadálý, že začené Tučkové z ruky vypadla knížka, kterou koupila o polední pauze neteři k narozeninám. Toho si všiml i ředitel a onu publikaci ze země zdvihl. „Mach a Šebestová za školou, hmm, tak vy dáváte přednost čtení o utrženém sluchátku před vzděláváním – no to je výborné!“ rozčílil se. V tom se ozvalo několikeré zapípání. „Ale, vy do školy nosíte i elektronické hry, přestože jsem je zakázal!“ přidal na hlase ředitel, což učinilo Tučkovou ještě menší. „To je, prosím, vaše,“ řekla nesměle. „Cože je moje?“ vrhl na ni vražedný pohled Brousek. „Vaše utržené sluchátko,“ dodala zblblá Tučková. „Co?“ řval už ředitel. Pak ucítil, jak ho zástupce chytil za rameno. „Myslela váš mobil,“ řekl Sekeráš. Ředitel se zarazil a pak uťal tón vycházející z telefonu. „No dobrá,“ pronesl a vydal se k řadě u okna, neboť si vzpomněl na původní účel své návštěvy. „Který syčák shodil na mého kolegu tuhle láhev?“ čertil se opět a zdvihl nad hlavu poloprázdnou láhev od Coca-Coly. Novák, jež se

ještě před malou chvílí řehnil spolužačce Tučkové, si vybavil nešťastnou příhodu při zavírání okna a pomalu vstal. Ředitel byl jako na koni. „Tak to jste byl vy, lumpe, okamžitě se panu zástupci omluvte a o přestávce vás očekávám v ředitelně!“ Novák se tedy omluvil, ale vysvětlení o nešťastném shoení láhve z parapetu už podat nestačil, neboť oba ostří hoši si nenechali nic namluvit. „Jak jsem řekl, vaše vysvětlení mě teď nezajímá, ale o přestávce vás očekávám, zakončil řeč ředitel a pak spolu se zástupcem odkráčeli ze třídy. Bouřka byla pryč. „Tomu říkám komunikace,“ shrnul Ruda Kolohnátek ve třetí lavici. „Zklidněte se,“ ujala se slova Rychecká, a poslala Vobořila, který doposud stál u tabule, si sednout.

Stav věcí se pomalu vracel do normálu a v lavicích zavládl na první pohled pořádek. Luděk Žemlička opětovně přitlačil pauzák k časopisu, aby si obkreslil záhadné kruhy v obilí, Šlahoun se Zahradníkem znovu naladili přenos hokejového zápasu na walkmanu a oba si do uší nasadili po jednom kusu sluchátka, a dvojčata Fajtovic obnovila soukromou poštovní službu. „Do konce zbývá bohužel méně než čtvrt hodina, takže nebudu probírat novou látku,“ pokračovala učitelka. „Raději zopakuj to, co bylo řečeno minule a během dnešního zkoušení.“ Cítila se však příliš znavena na to, aby přednášela ve stoje, a tak zůstala sedět za katedrou. To potěšilo všechny přítomné, neboť v této pozici nemohla kontrolovat „zájmovou činnost“ vzdálenějších studentů.

„Komunikačním procesem tedy rozumíme výměnu informací pomocí znaků, které používáme k takzvanému kódování a dekódování. Nejčastějším znakovým systémem je řeč, to znamená jazyk mluvený i psaný. Autorovi sdělení přitom říkáme cizím slovem komunikátor a příjemci recipient. Rozlišujeme základní dva typy komunikace – verbální, čili slovní a nonverbální – mimoslovní. V prvním případě mluvíme o rozhovorech nebo dialogích, při nichž je zpřesňován smysl sdělení. Důležitá je přitom výměna rolí při komunikaci. Ze zadní lavice se hlásila Soňa Altmajerová.

„Prosím,“ vyzvala jí Rychecká. „A co morseovka?“ zeptala se studentka. – „Zajímavá otázka,“ zamyslela se učitelka. „V podstatě jde o jeden ze způsobů přenosu informací, podobně jako technické výkresy či dopravní značky patří mezi komunikační prostředky.“

Když nenásledovala další reakce, pokračovala podle své původní osnovy. „Pod označení nonverbální komunikace patří pohledy a výrazy obličeje – mimika, pohyby – kinezika, fyzické postoje člověka, gesta – gestika, doteky – haptika, přibližování a oddalování komunikujících – proxemika, ale i úprava zevnějšku a životního prostředí. „Ničitelko, ničitelko, zapomněla jste na telepatii,“ volal Luděk Žemlička, který právě zvedl oči od časopisu. „A kruhy v obilí,“ vzpomněl si ještě. „Tak za prvé,“ dostalo se mu odpovědi, „byla bych ráda, kdybyste mě neoslovoval tou zkomoleninou, kterou jste

ráčil použít, a za druhé – schopnost, kterou jste zmiňoval, doposud nebyla uznána jako fakt. Co se týče těch kruhů, tak přiznávám, že nevím, o co jde.“ Zklamany Žemlička jen zavrtěl hlavou a vrátil se ke čtení časopisu. Za chvíli se ale hlásil o slovo podruhé. To už se Rychecká cítila opravdu unavená. „Právě jste dokázal,“ řekla jeho směrem, „že telepatie nefunguje.“ „Marně jsem se vám totiž snažila sdělit, abyste se už na nic neptal.“ Žemlička se však nedal odbýt. „Když já bych potřeboval na WC,“ řekl. – „To nevydržíte do přestávky?“ zeptala se Rychecká. „Běžte,“ mávla odevzdaně rukou a doufala, že pro dnešek je podobným otázkám konec. Vypadalo to ovšem, že Žemlička zanechal seznam otázek sousedovi Poláčkovi. „A domluvíme se někdy s delfínama?“ rozhodl se převzít štafetu po spolužákovi. – „Jak se chceš dorozumět s delfínama, když se nedokážeš domluvit s vlastním fotrem?“ uzemnil ho za ním sedící Zahradník. Zásah do tohoto rozhovoru učitelkou Rycheckou ale nutný nebyl, protože jako princ z pohádky ji vysvobodilo zvonění. Z posledních sil si sebrala poznámky a s poněkud nedůstojným výrazem ve tváři odešla ze třídy.